

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 352/2020-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Svätoslavom Vaškom, Baštová 5/A, Bardejov, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15 Co 19/2019 zo 14. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) sp. zn. 15 Co 19/2019 zo 14. novembra 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ] zastúpená obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), podala na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) 8. júla 2015 žalobu proti sťažovateľovi ako žalovanému o zaplatenie sumy 7 975,06 € s príslušenstvom, vedenú pod sp. zn. 17 C 299/2015. Žalobca si v predmetnom konaní uplatnil regresnú náhradu, ktorú vyplatil zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sťažovateľa ako poisteného v prospech poškodeného (k škodovej udalosti došlo tak, že sťažovateľ pod vplyvom alkoholu ako vodič motorového vozidla zaviniel dopravnú nehodu, ku ktorej došlo 17. novembra 2001, pozn.).

2.1 Okresný súd v predmetnom konaní rozhodol rozsudkom zo 6. júna 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), v ktorom sťažovateľa zaviazal povinnosťou zaplatiť žalobcovi sumu 7975,06 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a zároveň mu priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %. Sťažovateľ sa následne proti rozsudku okresného súdu odvolal.

2.2 Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil v časti výroku, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť sumu 720 €, ďalej v časti tohto výroku prevyšujúcej sumu 720 € zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietol a zároveň ďalším výrokom žiadnej zo strán sporu náhradu trov konania nepriznal.

2.3 Sťažovateľ argumentoval, že krajský súd mal rozhodnúť o náhrade trov konania pred okresným súdom podľa § 255 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a priznať ich v súlade so zásadou procesného úspechu. V tomto prípade podľa neho hodnota sporu predstavovala sumu 7975,06 €, pričom žalobcovi bol priznaný nárok na zaplatenie sumy 720 €, ktorá predstavuje 9,02 % zo sumy uplatnenej v žalobe. Vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku mal sťažovateľ potom v tomto spore úspech až 90,98 %, a preto mal krajský súd v predmetnej veci priznať náhradu trov konania pred okresným súdom podľa pomeru procesného úspechu strán sporu, ktorý predstavuje

výšku 81,96 % (90,98 % – 9,02 %), a priznať sťažovateľovi náhradu trov konania v uvedenom rozsahu.

2.4 Napadnutý rozsudok je v časti výroku týkajúcom sa trov konania podľa sťažovateľa v rozpore so zásadou procesného úspechu a podľa neho neexistuje rozumný dôvod, prečo by mu náhrada trov konania nemala byť priznaná. V argumentácii poukázal na zásadu primeranosti pre uplatnenie regresných náhrad stanovenú v § 826 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého má poisťiteľ v prípade, ak poistený spôsobí škodu následkom požitia alkoholu, proti nemu právo na primeranú náhradu toho, čo za neho plnil. Osobitný podzákonný predpis nižšej právnej sily, a to vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, účinná do 1. februára 2002, ktorá bola aplikovaná v tomto prípade s ohľadom na čas vzniku škodovej udalosti (dopravná nehoda zo 7. novembra 2001, pozn.), ustanovovala možnosť uplatňovania regresnej náhrady proti povinnému širšie, pretože podľa § 11 ods. 1 písm. a) tejto vyhlášky má poisťovňa právo na náhradu súm, ktoré vyplatila z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla proti poistenému, ktorý spôsobil škodu po požití alkoholických nápojov.

2.5 Regresná náhrada je osobitným právom poisťovne, ktorá jej výšku voči poistenému stanovuje na základe vlastnej úvahy a na tento účel je podľa sťažovateľa povinnosťou poisťovne skúmať podmienky poisteného a uplatniť si nárok v rozsahu zodpovedajúcom ustanoveniu § 826 Občianskeho zákonníka, ktorý vo vzťahu k výške uplatneného nároku používa pojem „nárok na primeranú náhradu“. V prípade sťažovateľa mala poisťovňa podľa neho zohľadniť jeho správanie (najmä jeho aktivitu a súčinnosť s poisťovňou), ako aj to, že od začiatku tzv. regresného konania poisťovne voči nemu ako poistenému spolupracoval, bol súčinný, preukazoval svoje pomery, dokladoval ich listinami, osobne rokoval s predstaviteľmi žalobcu, t. j. poisťovne. Žalobca mal aj pred podaním žaloby vedomosť o pomeroch sťažovateľa ako poisteného, a napriek tomu na základe vlastných zistení stanovil výšku regresnej náhrady na sumu 7975,06 €, teda v plnej výške, ktorú vyplatil poškodenému.

2.6 Sťažovateľ poukázal na to, že úlohou všeobecných súdov v napadnutom konaní bolo posúdiť, či výška uplatňovanej regresnej náhrady je vzhľadom na osobu poisteného

primeraná. Na základe uvedeného možno podľa sťažovateľa dospieť k záveru, že krajský súd rozhodol v rozpore s princípom spravodlivosti, ako aj v rozpore s § 255 ods. 1 a 2 CSP, keďže o trovách konania rozhodol tak, že žiadnej zo strán sporu náhradu trov konania nepriznal podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP.

3. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby v predmetnej veci svojim nálezom rozhodol, že jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom boli porušené, zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a zaviazal krajský súd nahradiť mu trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

II.

Relevantná právna úprava

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

5.1 Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

6. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

7. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

8. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

9. Ústavný súd za podstatu tejto sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľových základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu. K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť v dôsledku toho, že krajský súd:

- v napadnutom rozsudku v časti výroku o náhrade trov konania v rozpore so zásadou procesného úspechu v predmetnom konaní žiadnej zo strán sporu, t. j. ani sťažovateľovi, ktorý mal vo veci 90,98 % úspech, náhradu trov konania nepriznal;

- nesprávne aplikoval a interpretoval dotknuté právne predpisy, najmä § 255 CSP.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

11. Ústavný súd, poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

12. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j.

s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

13. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (*Robins c. Spojené kráľovstvo* z 23. 9. 1997).

14. Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k nepripustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

15. Sťažovateľ namietal, že krajský súd v napadnutom rozsudku nesprávne aplikoval zásadu procesného úspechu pri rozhodovaní o náhrade trov konania t. j. nesprávne aplikoval § 255 ods. 1 a 2 CSP, následkom čoho mu nepriznal náhradu trov konania, a to napriek tomu, že mal vo veci 90,98 % úspech, a preto mu mala byť priznaná náhrada trov konania v rozsahu 81,96 %. Argumentácia sťažovateľa teda smeruje proti výroku o náhrade trov konania, ktorý nepovažuje za vecne správny, pretože podľa neho nezohľadňuje mieru jeho úspechu v spore.

16. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že krajský súd o trovách celého konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP, ktorý podľa neho bolo potrebné aplikovať vzhľadom na čiastočný úspech sporových strán (pozri body 17 a 18 napadnutého rozsudku).

17. Z obsahu napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že v danom prípade krajský súd aplikoval moderačné právo vyplývajúce z § 826 Občianskeho zákonníka, v súlade s ktorým regresný nárok uplatnený žalobcom primerane znížil, zohľadniac pritom komplexne konkrétne okolnosti tejto veci, predovšetkým majetkové a osobné pomery sťažovateľa a potrebu zachovania dôstojných životných podmienok pre neho a jeho rodinu.

18. Svoje rozhodnutie o náhrade trov konania krajský súd založil na § 255 ods. 2 CSP, podľa ktorého ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Sťažovateľ svoj nárok na náhradu trov konania spája s ním určenou mierou jeho úspechu v spore, odvíjajúcou sa od výšky žalobcom uplatneného nároku a výšky žalobcovi súdom priznaného nároku v napadnutom rozsudku.

19. Ústavný súd v tomto prípade považuje za potrebné poukázať na to, že žalobca svoje regresné nároky voči sťažovateľovi ako poistenému v predmetnom konaní uplatnil oprávnene, t. j. čo sa týka základu žalobcom, uplatnený nárok v predmetnom konaní nebol spochybnený, a nesporným zostáva i skutočnosť, že tento nárok, čo sa týka uplatnenej výšky, zodpovedal sume, ktorú žalobca vyplatil poškodenému z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla sťažovateľom po požití alkoholických nápojov. Z uvedeného je podľa ústavného súdu zrejmé, že čo sa týka základu uplatneného regresného nároku, bolo v tomto prípade potrebné za plne procesne úspešnú stranu považovať žalobcu, a nie sťažovateľa.

20. Je pravdou, že žalobca si svoj regresný nárok voči sťažovateľovi uplatnil v plnom rozsahu, všetky sumy boli vyplatené poškodenému, a krajský súd napadnutým rozsudkom uplatnený nárok podstatne znížil, avšak výsledná výška plnenia sťažovateľa v tomto prípade

závisela výlučne od úvahy súdu aplikovanej v medziach daných ustanovením § 826 Občianskeho zákonníka. Procesný úspech strany v spore v predmetnom konaní nemohol byť teda závislý len od samotného výsledku úvahy súdu pri určení výšky plnenia, pretože takýmto výkladom príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku by sa žalobca *ad absurdum* zaťažil zodpovednosťou za predvídanie výsledku úvahy súdu (pozri rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10 Co 191/2017 z 13. decembra 2017). Podľa ústavného súdu krajský súd dospel s prihliadnutím k okolnostiam predmetnej veci k správne mu záveru, že žalobca bol v predmetnom konaní čiastočne úspešný a vo vzťahu k náhrade trov konania tento súd rozhodol taktiež procesne prípustným spôsobom v súlade s § 255 ods. 2 CSP.

21. Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd pri rozhodovaní o otázke priznania náhrady trov konania uplatnil zákonom mu poskytnutý priestor a na základe svojej úvahy rozhodol o nepriznaní nároku na náhradu trov konania v medziach daných mu ustanovením § 255 CSP, napadnutým rozsudkom teda nedošlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že nezistil možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Nad rámec uvedeného ústavný súd odkazuje na závery prijaté v jeho uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom sa problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku zaoberal, dospejúc okrem iného k záveru, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov

konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno podľa § 420 považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

24. Vychádzajúc z dôvodov ústavnej sťažnosti v danej veci (bod 2), sťažovateľ nepodaním dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku proti napadnutému rozsudku nevyčerpal právny prostriedok, ktorý mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Napriek tejto skutočnosti ústavný súd, vychádzajúc z materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, aby sťažovateľ nepodaním dovolania neutrpel ujmu na svojich základných právach a slobodách, keďže porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu odôvodňoval nesprávnou interpretáciou noriem procesného práva (bod 2.3 a 2.6), konkrétne pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§ 255 CSP), podrobil ústavnú sťažnosť sťažovateľa i kvázimeritórnemu prieskumu (pozri body 15 až 23).

25. Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa dospel k záveru, že v predmetnej veci by prichádzalo do úvahy aj jej odmietnutie z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

26. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu